

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

פניני הלכה

כמה הלכות מדיני תעניות
פסקי מרן הגר"י רצאבי שליט"א
מתוך קונטרס מועדי השם
ה'ל' תענית צבור

בדרך ונזכר שהיום תענית

מי שלקח בטעות מאכל או משקה
ובירך עליו, ונזכר מהתענית, לא
יאכל ולא ישתה אפילו מעט, ואין
לחוש לברכה לבטלה, אלא יאמר
"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם
ועד". וטוב שיטעם מעט בלא
בלוע, אלא יפלוט מיד:

מסטיק

אסור ללעוס מסטיק בתענית ציבור
(וכן בתענית יחיד). כיון שהטעם
נכנס לגרונו והוא כאכילה ממש.
אלא שדבר זה אינו ראוי כל ימות
השנה, זולת למי שצריך לכך, כגון
הרוצה להיגמל מעישון סיגריות:

קטן בתעניות צבור

קטנים כל עוד לא הגיעו לגיל י"ג
לבן, וי"ב לבת, פטורים מתענית
ואין חובה להרגילם מדין חינוך.
ואפי' בתענית שעות אין חייבים
ואפי' בתשעה באב, לפי שיתבטלו
צומות אלו לעתיד ואנו מצפים
לישועה וגאולה ולא נצטרך לצום,
אבל ביוה"כ מרגילין אותו תענית
שעות לפי שלא יתבטל לעתיד:

קטן שהגדיל בתענית שנדחה

קטן שהגדיל ביום י"ח בתמוז
והתענית נדחתה המשך בעמוד האחרון

ובני פלוא אליאב (במדבר כו. ח)

מובא ב'מנחת יהודה' למהר"י גיפואן זצ"ל על פס' זה משם רבי משה אלשיך: איך
יאמר ובני לשון רבים (ואינו אלא אחד). אלא להורות שהבן הכשר, לרבים
ייחשב לאביו. להפך בעושה רע, רבים לאחד ייחשבו. לכן נאמר הוא דתן
ואבירם לשון יחיד, מטעם בהצותם על ה' להכעיס ולא שטעו שהאמת עם קרח.
וראיה מעונשם ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם תחלה, ואחר כך ואת קרח,
הרי חטאם כבדה מאד לפני ה' שקבלו עונשם קודם לקרח. ועוד ראיה שלא טעו,
שאם טעו אמאי נבלעו במות העדה שטעו ואמרו למשה ואהרן אתם המתם את
עם ה', ואמאי לא מתו גם כן נדב ואביהוא, אלא ודאי להכעיס עשו וכו'. ושמה
תאמר אין מיתתם ראיה שהרי אוי לרשע אוי לשכנו. לזה אמר היש יותר מבני
קרח, ואפילו הכי ובני קרח לא מתו. עכ"ל.

ומזה יתבאר יפה מה שאמרו חכמים במדרש (רבה) על פס' (קהלת יא. ו) בַּבֶּקֶר זָרַע
אֶת זֶרְעוֹ וְלָעָרֵב אֵל תִּנַּח יָדְךָ פִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אִי זֶה יִכְשֹׁר הַזֶּה אוּ זֶה וְאִם שְׁנֵיהֶם
כְּאֶחָד טוֹבִים: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר נִשְׁאַת אִשָּׁה בְּיָלְדוּתָהּ וּמְתָהּ, תִּשְׁאַת בְּזִקְנוּתָהּ. הִיוּ
לָךְ בְּנִים בְּיָלְדוּתָהּ, יְהִיוּ לָךְ בְּנִים בְּזִקְנוּתָהּ, שְׁנֵי אֲמָר: בַּבֶּקֶר זָרַע אֶת זֶרְעוֹ וְלָעָרֵב
אֵל תִּנַּח יָדְךָ פִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אִי זֶה יִכְשֹׁר הַזֶּה אוּ זֶה. עכ"ל. וזה הדבר על פניו נראה
מתמיה, וכי עדיף שיהיו בנים רבים לאדם שאינם כשרים ובלבד שיצא אחד כשר?
אלא שלפי מה שמבואר לעיל עולה הדבר יפה, בנים רבים שאינם כשרים אינם
שווים אלא כילד אחד בלבד, משא"כ ילד אחד כשר שווה כמה ילדים, ונמצא
שרבתה הטובה על הגירעון.

וטעם הדבר נראה שהוא מעין מה שאמרו חכמים 'מעט מן האור דוחה הרבה מן
החושך', וזאת מפני שאדם ערכי אחד ממלא בחכמתו רבים מן הסובבים אותו,
ומשיב מלחמה השערה ומפיל חללים רבים לאותם שאינם הולכים בדרך הישר.
וזה הדבר הינו חיוזוק ועידוד גדול לכל אדם באשר הוא שם, שהן אמת שכל
שאיפות האדם שכל בניו יהיו כשרים ות"ה, אך אל לו להצטער רבות ולהגיע
למרה שחורה בגדר 'הילד איננו ואני אנה אני בא' אם נגזר עליו שלא כל ילדיו
ילכו בדרך טובים וצא ולמד מחזקיה מלך יהודה שידע שיהיה לו בנים רשעים
וכבר הארכנו בזה באחד הגליונות משנים עברו ואכמ"ל. ופשוט שמחובתנו
להרבות בתפילה ולעשות כל מה שיש לאל ידו למען בניו אלו להחזירם לדרך
מוטב, ולא ישען על מדרש זה ולומר די לי בבן הכשר שזיכני ה' יתברך. ואדרבה
מדרש זה יהיה לו להרמת ראש לנשום אויר במים הגועשים, בכדי שיוכל לפנות
ולקרב בנו בדרך רגועה ושלווה ולא ברוגז וכעס, וה' ב"ה יסייעו על מעשה רצונו.

יתברך משוכן עליון, מרן פוסק עדת תימן, נשיא המוסדות, אשר על פיו ישק כל דבר, הגאון הגדול
רבי יצחק רצאבי שליט"א, שעל אף זמנו הדחוק, קיבל באהבה ובשמחה את תלמידי המכינה, והעניק
להם מהודו ומערבותיו, יה"ר שיתקיים בו הכתוב עוד יעובן בשיבה דשנים ורעננים יהיו, אכ"י

מחידושי רבותינו

פינחס (במדבר כה. יא)

פינחס, זה שאמר הכתוב כבוד אלדים הסתר דבר. שצריך האדם השלם כשיראה בחבירו דבר מגונה, מצווה עליו להסתירו, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה בפירוש הוכיח תוכיח, רצה לומר במקום

שלא תשא עליו חטא שלא לביישו בפני אחרים. וכן אתה מוצא שהסתיר הכתוב באמרו ויצא בן אשה ישראלית, ולא גילה הכתוב מי הוא זה. כיוצא בדבר וימצאו איש מקושש עצים, ולא פרסמו הכתוב מי הוא. וכל אלו הדברים במי שעשה עבירה בינו לבין עצמו או שלא עשה עבירה למקום אלא אחת בנקרי ניקרית, זה וכיוצא בו ראוי להסתירו משום כבוד אלדים הסתר דבר. אבל מי שעשה עבירה בפרהסיא להכעיס, מצוה לאבדו כומרי שפגע בו פינחס וקיבל. שהעושה מעשים אלו קנאין פוגעין בו. מנין, ממה שקרינו בענין פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן בקנאו את קנאתי. וכבוד מלכים חקור דבר, כשיראה אדם בחבירו דבר של שבת, צריך לגלותו להודיע לאחרים שבחו, כענין שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי. וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום אגורה באהלך עולמים, רצה לומר שיאמרו הלכה משמו שכל האומרים הלכה משמו שפתותיו דובבות בקבר שנאמר דובב שפתי ישנים. וכן דבר אחר זכר צדיק לברכה. וכן את מוצא בפינחס שצוה עליו הכתוב לגלות שבחו לכל ישראל, שנאמר לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, ולא פירש למי האמירה.

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

פתרונות 'לפרשת חקת ובלק'
אחודה חידה! המרים (במדבר כ. י)
מי"ם בדגש מלשון סרבנים וללא הדגש
לשון הוראה, ויעוין ברש"י המורים את
מוריהם.
הזוכה בהגרלה: יהודה בן יעקב.
מי בתמונה: טרם נפתרה!

אחודה חידה!
נמשח ולא נמשח
לא כיהן וכיהן
מת וחי
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

ונראה לי שאין עניינה כמו אמור אל הכהנים אמר אליהם אלא לשון הכרזה לפרסם לכל ישראל שמעשיו מתוקנים שהיה אפשר לומר שירד מן הכהונה כמו שאמרו חכמינו ז"ל, כל כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו. לכך אמר הכתוב הנני נותן לו את בריתי שלום, ולא עוד אלא שלא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי, שכתחלה לא היה מכלל המשרתים בשבעת ימי המלוואים ולא היתה הכהונה אלא לאהרן ובניו המשוחים ולזרעם שיולידו אחר המשיחה וכבר נולד פינחס והוא מיוצאי מצרים ולא נמשח בכללם.

ואם תאמר ומפני מה לא נמשח פינחס בכלל בני אהרן. אלא אמר משה, הכהונה דבר של קדושה היא ואין ראוי להיות כהן אלא מי שאביו ואמו מישראל, ופינחס אמו מבנות פוטיאל דהינו יתרו, והיו השבטים מבזין אותו ראיתם בן פוטי זה שפיטס אבי אמו עגלים לע"ז, לכך לא משחו. ועוד כהן שנשא גיורת בנה חלל ונגעו בה משום זונה לפיכך לא היה פינחס ראוי לכהונה ולא נתכהן עד שהרג זמרי, כמו שנתחסם בן אלעזר בן אהרן הכהן מה שלא היה מקודם לכך הכריז עליו הכתוב והיתה לו ולזרעו אחריו, לכהונתו, והלא כבר כאלו עדיין זו התחלה לכהונתו. והלא כבר פירש באהרן מה שיספיק לו בענין הכהונה בפרשת ויקח קורח אלא לא בא הכתוב הזה אלא לפינחס וזרעו שהיה דחוי מן הכהונה ובמעשיו הטובים קנה הכהונה לו ולזרעו וזכה אהרן שיצא ממנו הצדיק הזה וקראו עליו הפסוק הזה פרי צדיק עץ חיים, היינו דכתיב וכבוד מלכים חקור דבר.

יש לשואל לומר אחר שכבר ניתנה הכהונה לפינחס מפני מה לא נמשח בשמן המשחה ולא הקריב מלוואים כאבותיו. התשובה על דרך הקבלה שנדב ואביהו נתגלגלו בפינחס כדאיתא בזהר בפסוק ותלד לו את פינחס אלה ראשי, דא נדב ואביהו. אמרו בזהר בפרשת פינחס, כשבא פינחס להרוג את זמרי ועשה מה שעשה, באו שבטו של שמעון ובקשו להרוג אותו. פרחו נשמתו ממנו ונכנסו בו אלין תריין נדב ואביהו דכתיב זכר נא מי הוא נקי אבד, דא פינחס ואיפה ישרים נכחדו אלין נדב ואביהו. לכך לא הוצרך לשמן המשחה שכבר נמשחו נדב ואביהו והמלוואים אין לך מלוואים יותר ממה שהרג את הרשע הזה ועצר המגפה מעל בני ישראל. לכך לא הוצרך לכל אלו. ועוד ממקום שבאתה ואמרת כבר נמשחו נדב ואביהו גם הם כבר הקריבו מלוואים ואין צריך פינחס לשום דבר מאלו והשם יורנו דרך האמת אמין;

ואני הצעיר החושק נראה לי טעם מפני מה לא נמשח פינחס בשמן המשחה, תדע לך שכבר נמשח אהרן ובניו שנאמר בהם הכהנים המשוחים ומאחר שנמשחו אלו אין זרעם צריך משיחה שאין מושחין כהן בן כהן אלא הוא בחזקת אבותיו שכבר זכה בה אהרן וזרעו וכל המערער על הכהונה נדבק בצרעת כמו קרח ועוזיהו, לכך לא נמשח, ומה שאמר לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי ובא הכתוב וייחסו פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, מה שלא נתייחס מקודם, ידוע לפני הקדוש ברוך הוא שעתיד פינחס לקנא על שמו הגדול במעשה זמרי ובנקמת מדין אמר הקדוש ברוך הוא בתחלה יעשה שליחותו שלא יהרהרו אחריו ישראל ויאמרו זה הרג נפש אינו ראוי לכהונה, ועוד שלא יהיה פתח על משה במחלוקתו של קרח ויאמרו הרי בנו של אחיך הרג הנפש, ואתה עשיתו כהן, ולכך לא נצרך למשיחה על ידי אדם אלא ייחסו השם בעצמו פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, וזכה בייחוס לכהונה ונכרתה ברית לכהונה על ידו, וכל כך למה בשביל שחם על כבוד קונו במעשה זמרי מה שלא זכה משה, וזה פיי"ן ח"ס בגימטריא חספיי"ן במספר קטן י"ד וזהו ויקח רומח בידו.

ועוד כבר זכה למשיחה שהיה משוח מלחמה שנא' וישלח אותם משה ואת פינחס זה משוח מלחמה, ומאחר שנמשח למלחמה

לרפואת
שירה בת נח לוי
בשכחעי

לרפואת
שושנה בת יחיאל
רייבי בשכחעי

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

לרפואת
יוסף בן משה
דנין בשכחעי

לא בא לידי משיחה אחרת, שכבר לבשתו רוח הקודש שכן תמצא פינחס עם אותיות' והמלה עצמה עולה רוח, וזו היא לרוח הקדושה והיא נשמת נדב ואביהוא שניתנה לו בשעה שפרחה נשמתו כשנתקבצו עליו שבט שמעון אלמלא עזרו השם יתברך ונדמה להם כאיש אחר והוא אליהו רצה לומר אל יהיו שנקבע בו השם בויה ולא יכלו לו שעזרו אל, פינחס הוא אליהו, ועוד תמצא פינחס עולה נדב אביהוא אליהו אדני נשאר ד' מפינחס רמז לארבע שמות שנקבעו בו, שבא מכוח דין ורחמים, דין במעשה זמרי, ורחמים שנתייחס לכהונה, ויש לשאול בזה שלא יאמרו כהן גדול שהרג את הנפש מהו ויקח רמ"ח חר"ם לזמרי. רחם לישראל, וישמש ודאי זה מדברים שמונעין הכהן מלישא כפיו, אמרו חכ' זכרונם לברכה אף על פי שזכה פינחס לכהונה והנחילה לבניו, הוא לא זכה לשימוש, רצה לומר לשמש בכהונה גדולה כמו אהרן ואלעזר אלא ימים מועטים בימי פילגש בגבעה לבד, שהרי כתיב בדברי הימים ופינחס בן אלעזר הכהן נגיד היה עליהם לפניו ה' עמו, ודרשו בו נגיד ולא כהן לפניו ה' עמו במעשה זמרי ונקמת מדין, ורבותינו דרשו בו מה שדרשו, והשם יורנו דרך האמת אמן. (יצדה לדרך' למהר"י צ'אהרי זצ"ל)

מהליכות אבותינו

השכמה לתפילה בשבת, כבימות החול

כתב מרן הגר"י רצאבי שליט"א בחיבורו 'נפלאות מתורתך' על פס' (במדבר-ט) וביום השבת וגו'. עיין בדברינו לעיל פרשת בהעלותך על פסוק ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ד"ה ונראה: ובעין חיים למהר"י חלק א' דף ק"ל ע"א איתא, וביום השבת, לא נאמר בבקר וכמו שנאמר בתמיד שליום חול (לעיל ד') את הכבש אחד תעשה בבקר. יב"ן אלא וביום. שלא היו הכהנים משכימים כלכך, שלא לבטל השינה. שבת, נוטריקון שינה בשבת תענוג (ר"י ציאח). וי"ל ווי"ש ל'שאל. יב"ן למה לא כתיב בקרבן שבת לכפר. וי"ל כי השבת עצמו מכפר (שם) ועיין שם, עכ"ל מהר"י. והוא על"פי מה שדרשו רז"ל בשבת דף קיח: על פסוק כל שומר שבת מחללו (ישעיה נ"ו, ב') אפילו עבד עבודה זרה, מוחלים לו יעו"ש. ומה שכתב שבשבת לא היו משכימים וכו', שורש דבריו מהמרדכי במסכת שבת פרק כל כתבי רמז שצ"ח, והעלה הרמ"א להגהת שלחן ערוך אורחחיים סימן רפ"א סעיף א', דמהא"י טעמא מאחרים לבוא בשבת לבית-הכנסת יותר מבחול יעו"ש:

אמנם נראה לענ"ד כי מה שהעלה מהר"י זאת, לאו למימרא דסבירא ליה הכי. דהא בהדיא כתב בהיפך, לעיל מינה בדף קי"ב ע"ב בתחילת סדר תפילת שחרית דשבת, שכל העם משכימים לבית-הכנסת יעו"ש. וכן נהגו, אדרבה בשבת המנהג להשכים יותר. ונקט כל העם, משום דבחול גס-כן יש שהיו משכימים, אבל בשבת כולם היו משכימים. רק העתיק דברי הר"י ציאח למשמרת, כדרכו בכמה מקומות להעתיקו אף כשאין מנהגינו כמותו, וכמ"ש בס"ד לעיל פרשת חיי שרה על פסוק ויקח האישה נוס זהב ד"ה והנה. אי נמי סבירא ליה למהר"י כמו שכתב הרדב"ז בתשובותיו חלק א' סימן תרי"ד על דברי המרדכי דלעיל, שמנהג בלתי הגון הוא, אלא ישכים לתפילה בשבת כמו בשאר ימים. ואפילו לפי הטעם דביום משמע איחור, מכלמקום זריזים מקדימים למצוות יעו"ש, ובמ"ש עוד בס"ד בהרחבה בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר הלכות תפילות שבת סימן נ"ח אות ל'. ור"ל שאינו אלא היתר לאחר מהא"י טעמא, אבל מכלמקום עדיף להשכים. אי נמי סבירא ליה למהר"י שהכהנים היו משכימים גם בשבת, וכעין שאנחנו משכימים, אלא שלא השכימו כלכך כבחול, וכדדייק לישניה. אבל מחמת ההכנות, לא הקריבו אלא ביום. מה שאין כן בחול, הקדימו להשכים, באופן שגמרו ההכנות והקריבו כשעדיין הוא בבוקר מוקדם. ולכן שפיר העתיק את דברי הר"י ציאח שדיבר רק על הכהנים, ולא כמו שהזכיר המרדכי שנהגו [במקומותיהם] שאין מתעוררים בבוקר לבית-הכנסת להתפלל או ללמוד, אלא ישנים יותר: עכ"ל. (ושם האריך עוד בענין שינה בשבת)

בדרכיהם אתהלך...

רואה למרחוק (ח"ב)

ואכן, בתחנה הקרובה ירד ופסע כברת דרך ארוכה עד הגיעו לשער ביתו של הצדיק. כאן נכונה לו הפתעה! רבנו שידע על שובו, לא המתין לנקישתו על הדלת אלא מיד פתחה לכבודו, ובאמירת "ברוך הבא" הכניסו בחיבה יתירה אל סוכתו, והראה לו פנים מאירות משל זמן רב לא היה בביתו, דעתו של הבחור התרחבה עליו לנוכח קבלת הפנים הלבבית של הצדיק, אשר גם פתח בדברי תורה לכבודו. ואלו הם מקצת מדבריו, אשר במהלכם נטל רבנו את ידו הימנית של הבחור, וברכו באהבה את ברכת כהנים, כשהוא מונה את ארבעת עשר הפרקים שבאצבעות יד הבחור, והסביר לו, שבברכת כהנים יש בסה"כ חמשעשרה תיבות וכל מילה מכוונת נגד פרק אחד מאצבעות היד, והמילה "שלוש" שהיא האחרונה בהן למה היא מכוונת? — פה נתן רבנו בידו הקדושה, טפיחה קלה על כף יד הבחור ואמר, שתיבת "שלוש" היא כנגד כף היד, או אפשר לומר שהיא מכוונת כנגד כוס של קידוש וברכת המזון שהאדם אוזח בידו.

משראה רבנו חיים שהשמחה שרתה על הבחור, הרעיף עליו עוד ברכה להצלחה, ובמעמד זה הושיט לו הבחור את כסף הפדיון ויצא ברוח מחושלת מביתו.

(דרך צדיקים ח"א 293)

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,
יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב יחיא שלום נחום זצ"ל
 חי לפני כמאה שנה, היה דיין
 בעיר דמת.
 עלה לארץ
 בעליה
 הגדולה.
 נפטר ט"ז
 כסלו
 ה'תשכ"א.
 תנצב"ה.

פניני הלכה

המשך מהעמוד הראשון ליום
 ראשון שהוא י"ח, לכתחילה
 יש לו להתענות ואם הוא
 חלוש בטבעו יכול להקל:

התודה...

הברכה...

לאיש היקר במעלה, צנוע
 ונחבא, אשר עושה רבות למען
 כלל ישראל ובפרט לעדה,
 ובמיוחד לת"ת במסורת אבותינו
 הנאמנה,

ה"ה ערן מחסרי הי"ו
 ימלא ה' כל משאלות לבו
 לטובה, ויראה ברכה במעלו, וכל
 צאצאיו יהיו כמותו ומגדולי
 הדור הבא, ויוסיף ימים ושנות
 חיים דשנים ורעננים שמחים
 ומאנושרים אצ"ר

הערות. הארות ותשובות לחידות
 ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
 או במייל:
 e0504150896@gmail.com

תפארת בנים

להתרגש כל פעם מחדש! ילדים בגילאי 3-4-5 עלו לקרוא בס"ת בפרשת קרח
 'ולבני לוי' כמנהג אבותינו הקדושים, הלא המה הילדים הצדיקים:
 מאיר דחבש נ"י שמעון דחבש נ"י ינון קרני נ"י בניה נהרי נ"י דוד
 נהרי נ"י שלום משרקי נ"י אליהו מעטוף נ"י. יה"ר שיגדלו במעלות
 התורה והיראה בדרך ישראל סבא, ויהיו תלמידי חכמים נכונים
 ויזועים, מאירים בתורה ובמעשים טובים כאבותינו הקדושים

חותם שלא ישכח לעולם!

תלמידי מכינה ב' שחרו לפתחו של מרן נשיא המוסדות הגאון רבי יצחק רצאבי
 שליט"א לקבל סידור ומכאוס (אצבע) לרגל מסיבת סידור ולהתברך מפיו

לזשיק

יובל בן דוד

ורות בת זכריה

לזשיק

שלום בן יעקב ומירב

טליה בת מנשה